

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΔ'.-φύλ. 7 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 9 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1916 * ΑΡΙΘΜΟΣ 588

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΡΗΝΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ. Ίδας.

ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ. 'Ο Φάουστ.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Τὸ Πρέπει.

ΜΙΝΕΡΒΑ. Τὸ «Βασκόπουλο» τοῦ Χάινε.

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΑ. Λύπη.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. 'Ο ἐπίλογος τῆς ομιλίας γὰρ τὸ

Βιζυγνὸ καὶ Κρυστάλλη.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. Τὸ μεγάλο παιδί (συνέχεια).

ΜΗΤΣΑ ΠΕΡΡΩΤΗ. Σύντροφοι.

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ. Ξενοπολικὸς καθρέφτης.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Κάτι σὺν ὄνειρο...

'Η διάλεξη τοῦ Παλαμά.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΓΙΑΝΝΗΣ. 'Ανοιξιάτικοι χαμοί.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ. - Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.-ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΖΥΗΝΟ & ΤΟΝ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

Ὁ Βιζυγνὸς καὶ ὁ Κρυστάλλης. Προσπάθησα, μὲ χάσματα καὶ μὲ κανὼν καὶ μ' ἐμπόδια, περιωρισμένος μέσα στὰ στενὰ σύνορα μιᾶς ομιλίας, νὰ παρουσιάσω τὴν εἰκόνα τους καὶ κάπως νὰ δείξω, καὶ στὰ καθέκαστα καὶ συνολικώτερα, τὸ ἔργο τους. Σὲ χωριστὸ κύκλο καθένας ἀπ' αὐτοὺς γεννημένος καὶ ἀναθρεμμένος. Ὁ ἓνας ἀνατέλλει, ὅταν ὁ ἄλλος ἐγγίζει πρὸς τὴ δύση του. Ὅμως ὁ νεώτερος φεύγει προτύτερα. Καὶ οἱ δύο πεθαίνουν πρώτμα, ὁ πρῶτος μέσα στὴν ἡλικία ποὺ ἀκμάζει ὁ νοῦς, ὁ δεύτερος, παλληκαρί. Ὅμως οἱ χωριστοὶ κύκλοι, ποὺ ζώνουν τὸν καθένα συνορεύουν. Καὶ οἱ δύο, ὅσο κι ἂν εἶναι διαφορετικοί, ἔχουν κοινὰ σημάδια καὶ συναπαντήματα. Καὶ οἱ δύο τέκνα τοῦ λαοῦ, μέσ' ἀπὸ τὰ σπλάχνα του, παρείσταχοι τῆς ἀτυχήτης ζωῆς, ὁ Βιζυγνός, σωστός ἀνατολίτης καὶ στὴ φύση καὶ στὴν ὄψη καὶ στοὺς τρόπους καὶ μ' ἔλο τὸ βερνίκωμα τῆς παιδείας του καὶ τῆς γερμανικῆς σοφίας, ὁ Κρυστάλλης, βλάχος τῶν ἡπειρωτικῶν τεταγμάτων, καὶ μ' ἔλο τὸ λεπτό του καλλιτεχνικὸ ψυχόρμητο. Κατάλληλο στεφάνι τῶν προσώπων τους δὲν εἶναι ἡ Ἀθήνα, καὶ τῆς πολιτείας τὸ συμπερικύκλωμα σὰ νὰ τὰ στενοχωρῇ τὰ στέρνα τους πλασμένα γιὰ τὸν ἄερα τῶν ἀνοιχτόκαμπων καὶ τῶν βουνότοπων. Καὶ ἡ ἀτίμητη ὀμορφιά τους εἶναι πῶς καὶ τῶν δύο τὸ ἔργο πάντα κρατεῖ ἀξεθύμαστη τὴ βαρεὶά μουρουνιὰ τοῦ τόπου ποὺ τοὺς γέννησε καὶ ποὺ ζήσανε τὰ πρῶτα χρόνια τους. Ὁ Βιζυγνός, ἐσωτερικώτερος, ἀνισυχώτερος, ἀτελέστερος, ὁ Κρυστάλλης, τεχνικώτερος, στερεώτερος, τελειότερος. Καὶ οἱ δύο δὲν εἶναι ποιητὲς ἐσώψυχοι. Ὅ,τι ὀνομάζεται ἀπὸ τοὺς ψυχολόγους ἐνδοσκοπήσεις, δὲν τὸ γνωρίζουν. Ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενο μέσα τους δὲν εἶναι γιὰ τοῦτο λιγώτερο αἰσθάντικό· καὶ τὸ ἐγὼ τους ἓνα μὲ τὸν κόσμον τὸν ἐξωτερικὸν τὸ ἐκφράζοντα σὰ πᾶν

νημένα μὲ τὴ φαντασία καὶ μὲ τὴν καρδιὰ ἐνὸς λαοῦ. Καὶ ἡ γλώσσα τοῦ λαοῦ, στοῦ τραγουδιοῦ τὸ στίχο, ἀπὸ ἐκείνους πρῶτα, μέσα στὸ ἀτυκτικὸ ἐργαστήρι, ὕστερ' ἀπὸ τὰ παραδείγματα Σολωμῶν καὶ Βαλαωρίτηδων, ἀρχίζει νὰ δουλεύεται καὶ ἐντονα καὶ ἀκρατα, συστηματικὰ ἀπὸ τὸν Κρυστάλλη, ντυλεταντικώτερ' ἀπὸ τὸ Βιζυγνόν. Καὶ οἱ δύο, κορυδαλοὶ ἐρθρινοί. Ὅμως ὁ ἓνας προμηνᾷ τὸ ξημέρωμα καὶ σὰ νὰ μᾶς τὸ φέρνῃ ὁ ἄλλος.

Ἔτσι: Ἀπὸ τὸ Ρήγγα, τὸν πρωτομάρτυρα τοῦ Γένους, ὡς τὸν Κρυστάλλη μὲ τὴ μαρτυρικὴ του ζωὴ, ὁ χορὸς «τῶν ἐκλιπόντων ἤδη Ἑλλήνων ποιητῶν τοῦ 19ου αἰῶνος» δὲν ἔπαψε νὰ ψάλλῃ στὸ βωμὸ τὸ συμφωνικὸ του ποίημα, τότε μπροστὰ τὰ βήματά του φέροντας καὶ πῶς πίσω ὅμως ἀγάλλει ἀγάλλει καὶ μὲ τὸν καιρὸ συμπληρώνει, ρυθμίζει, ὀγκώνει, λαμπρύνει τὸ τραγούδι αὐτό.

Τώρα: Μπορεῖ νὰ πούμε πῶς ἡ νέα Ἑλληνικὴ ποίηση ἔφτασε μὲ τὸ τέλος τοῦ αἰῶνα ποὺ μᾶς πέρασε, καὶ μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τοὺς ἀραδιασμένους μέσα στὸ πρόγραμμα τοῦ συλλόγου «Παρνασσός», μπόροῦμε νὰ εἰποῦμε πῶς ἔφτασε σ' ἐκεῖνον τὸ βαθμὸ τοῦ ὕψους ποὺ χρειάζεται γιὰ νὰ προστεθῇ καινούριο μέλος, ἄξιο τῆς φήμης τῆς παγκόσμιας, στὸν ἔργανισμὸ τῆς Ἱστορίας, ἔχι πᾶς τῆς νέας ἑλληνικῆς λογοτεχνίας, ἀλλὰ τῆς λογοτεχνίας τῆς εὐρωπαϊκῆς, ποὺ ἡ τέχνη τῆς πατρίδας μας δὲν εἶναι πρὸς ἓνα τῆς κεφάλαιο μονάχα; Ὑποθέτω πῶς ὅχι. Ὅμως, ἀνίσως βέβαιος δὲν εἰμαι—γιατί καὶ ποιοὺς μπορεῖ νὰ βεβαιώσῃ σὲ ζητήματα τοῦ εἶδους αὐτοῦ;—ἔχω τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πίστη. Ἐλπίζω καὶ πιστεύω πῶς τὸ ἀγγισμα τοῦ ὀνειρεμένου αὐτοῦ ὕψους θὰ κατορθωθῇ στὸν αἰῶνα τὸν τωρινόν. Ὅμως, ὅσο ὁ αἰὼνισμὸς ἀντιπροσώπων τοῦ